

Zarandul

ORGAN INDEPENDENT — CULTURAL, ECONOMIC ȘI DE INFORMAȚII — DIN VALEA CRISULUI ALB

APARE SUB CONDUCEREA UNUI COMITET.
REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
BRAD.

ABONAMENTE: 80 lei anual, 6 luni 40 lei.
Instituțiuni și bănci 150 lei.
Muncitorii minieri 50 lei.

APARE ÎN FIECARE JOI

Cultură, formalități și taxe

Printr'o circulară a Ministerului Instrucțiunii se fixează premii pentru învățătorii care reușesc, între altele, să desfășoare și o deosebită activitate extra-școlară, adică să răspândească cultura între săteni și să cimenteze legătura dintre sat și școală.

Cum una dintre cele mai eficiente arme ale învățătorului pentru ajungerea acestui scop este și teatrul popular (asupra căruia circulara Ministerului insistă în mod deosebit) nu mă pot abține să relev unele anomalii.

Vrei să utilizezi teatrul popular ca mijloc de educație și cultură? Ori vrei pur și simplu să mai abați lumea din drumul cărciumei ca să-i oferi la școală o distracție nobilă și plăcută? Foarte bine, dar știi cu ce trebuie să începi? Cu obținerea autorizației dela Direcția Teatrelor și Operelor Române, cu alte cuvinte 12 lei timbru pe cerere, 17 lei taxă de poștă, deci 29 lei. Nu e mult, dar stai că mai este. Cu cine pregătești piesa? Cu tineretul, desigur, fiindcă elevii, cu binecuvântata noastră de programă au destul de memorizat. Dar tineretul, bată-l norocul, știi; e jucăuș. Pretinde ca după atâta muncă să fie măcar un pic de joc, care să succeadă reprezentației. Pretenția e foarte îndreptățită, și chiar necesară, mai ales dacă ți-ai înscris în program cultivarea dansurilor și muzicii populare. Ce să mai lungim vorba? Dacă vrei să ai concursul tineretului trebuie să-i îndeplinești această inofensivă dorință. Pentru aceasta trebuie însă permisul polițial pe care ți-l eliberează Pretura. Iarăși timbre, (12 lei pe cerere, 16 lei pe permis) plus drumuri pela Pretură, unde dai de alt hop: Taxa către societatea compozitorilor români. Pretura nu eliberează permisul până nu prezinți chitanța de achitarea acestei taxe, care variază dela 100 lei în sus, după cum știi să te târăsești cu agentul societății. Mai plătește apoi luminațul sălii în care faci probele de teatru, fiindcă aceste probe nu se pot face decât seara, mai pune cheltuielile necesitate de montarea piesei, astfel că ajungi, în cazul cel mai fericit la vre-o 2—300 lei cheltueli. Aceasta în cazul că piesa se prezintă fără taxe de intrare.

Vă veți întreba: ce legătură este între țigani scripcari și compozitorii români? După lege jocurile țărănești sunt scutite de taxa către această societate. În practică însă lucrurile se petrec altfel. Dacă jocul se face în sală (nu în loc deschis sau în șură) și mai ales dacă permisul este cerut de un surtucar — fie el chiar învățător — atunci jocurile țărănești sunt so-

cotite drept baluri. Poți să te juri pe întreg calendarul că nu faci bal, poți să argumentezi cât vrei că n'ai nici un interes să înveți pe flăcăul lui Badea Ion „tango“ sau „charleston“ sau „rumba“ că nimeni nu te crede. Ești îmbrăcat în haine de orășan, poți să fii de o mie de ori învățător, n'ai nimic comun cu cultivarea producțiilor populare, prin urmare: taxă.

Casă din Zarand.

Dacă vrei să pui taxe de intrare la reprezentarea piesei ca să-ți scoți cheltuelile și să mai cârpești spărturile din zestrea școlai, boclucul e și mai mare. Ai de-a face în plus și cu fiscul care te jumulește cum știe el, cu impozit pe spectacol, ba gentil cum l-a lăsat dl. Madgearu îți mai impune să-ți cumperi și biletele de intrare și dacă cumva are banușiala că urmărești să-l tragi pe sfoară îți mai trimete și un delegat care să te controleze la fața locului, și căruia trebuie să-i plătești deplasarea.

Socotim apoi și timbru de aviație de 2 lei pe fiecare bilet de intrare vândut, mai socotim un al nu știu câtealea permis pe care să ți-l elibereze Prefectura, care-ți impune, pe lângă timbrele de rigoare, și cotizații la o spuzenie de fonduri (sinistrații electorali, bustul lui Habernam, îndiguirea ținuturilor inundaabile din planeta Marte, etc. etc.). Ce să-i faci? Dacă vrei să introduci distracții boerești între țopărlani, atunci plătește! Vorba ceia: obrazul subțire cu cheltuielile se ține.

După reprezentarea piesei, dacă ai avut cumva nădejdea ca din venitul reprezentației să pui geamuri la școală sau să pauzezi câteva bănci schiloade, e mai bine să nu-ți mai faci bilanțul încasărilor și cheltuelilor, fiindcă cu siguranță o să ai de pus câteva sute, din buzunar. Odihnește-ți mai bine mădulele trudite și scuipă în sân ca la vederea lui Ducă-se-pe-pustii.

Asta ci-că se chiamă teatru popular! Se chiamă cultură pentru popor, se chiamă distracție nobilă legătură între sat și școală... Pricepeți ceva, oameni buni? Nici eu.

Cum rămâne dar, cu activitatea extra-școlară? Dacă vrei să depui activitate extra-școlară, trebuie să plătești deci tot tu. Foarte

firesc, fiindcă primești leafă, (Doamne ferește-ne de Iorga!) primești spor de gradații și înaintări (așteaptă murgule, etc.). Plătește, dacă vrei să fii de vre-un folos acestui oropsit popor. Nu te supăra deci, dacă fiscul și administrația te obligă să plătești diverse taxe și să colecționezi autorizații, supra-autorizații, permise, para-permise, extra-permise, ultra-permise, și nec-plus-ultra-permise.

Vorbind — glumind, dar atâta vreme cât învățătorul ccaută să ocupe tineretul în lungile seri de iarnă, răpindu-l din ghiarele cărciumei sau altor petreceri demoralizatoare, atâta vreme cât din mizerabilele încasări ale unei reprezentații teatrale s'ar mai putea cârpi câte ceva pela școală, atâta vreme cât învățătorul se lipsește el însuș de odihna bine-meritată, este o adevărată crimă să paralizezi frumoasele inițiative, printr'o stupidă birocrație și taxomanie.

Să se facă odată deosebirea între jocurile țărănești cu dansuri naționale și între baluri; să se precizeze odată rosturile și rânduiala teatrului cultural; să se r'dice odată haraciul și toate angarările ce grevează încasările acestui fel de spectacol, atunci când venitul este destinat școlai și — cece e mai important — să se ducă dracului ploșnițele birocrației, care-și justifică necesitatea sinecurilor numai prin taxe, șicane și formalități.

Daniil Popescu.

— Intre România și Cehoslovacia au început, zilele trecute, tratative pentru a importa 1000 vagoane porumb și 3000 vagoane grâu din România în Cehoslovacia.

— Guvernul-Duca a luat următoarele măsuri pentru ușurarea bugetului statului: Diurniștii dela toate ministerele, casele autonome și prefecturi sunt scoși din slujbe. Deasemeni toate autombilurile ministerelor sunt vârsate ministerului de războiu pentru trebuințele armatei.

Iar printr'o adresă trimisă Căilor ferate, pune în vedere Regiei aut. c. f. r. că pe viitor nu vor mai avea dreptul la vagon salon decât d. Titulescu. Ceilalți miniștri vor călători în vagoane clasă obișnuită.

— În partidul național-țărănesc sunt mari frământări. D. Vaida, a demisionat din postul de șef al partidului. D. Maniu nu primește să reia conducerea, dar designează, ca șef al partidului, pe d. I. Mihalache.

— D. Mareșal Averescu, în alegeri va merge alături d. Gr. Filipescu.

Acordul electoral între partidul poporului și democrat s'a încheiat încă de vineri.

— Temeri de războiu... Incordarea dintre Rusia și Japonia e în plină creștere.

Atât Ruși cât și autoritățile militare Japoneze, din Mancuria, au concentrat numeroase trupe în apropiere de frontieră.

— Conferința economică a Micii înțelegeri se va ține la Praga, în 15 Dec. a. c. Chestiunile mai importante ce se vor discuta cu această ocazie sunt referitor la poștă, vâmi, căile ferate, și navigație.

Se spune că Cehoslovacia își va lua angajamentul formal de a se aproviziona cu cereale din România și Jugoslavia; în schimb aceste două țări să cumpere articole industriale din Cehoslovacia.

Influențe asupra Românilor din Crișana și Banat în secolul XVIII.

Cu retragerea Turcilor, guvernul din Budapesta, găsește în ținutul Bihorului, părțile ungurene și Banat, un pământ mănios cu o populație deasă, bine închiegată în mase compacte — trează și plină de viață.

Populația acestei câmpii, cu luncele ei mănoase, ardea în sufletul ei după o cultură națională.

Guvernul maghiar din acelea vremuri ajunsese la convingerea că, numai ținând cont de dorințele românilor, își va putea apropia pe Români de intențiunile sale, — tănuite. Terenul era pregătit, — și nu pe nimerite, ci pe o combinațiune. Ca centru, pentru culturalizarea maselor române se alege Aradul, — unde la anul 1812 se înființează preparandia, Școală Normală — în care avea să se crească noile generații de învățători; la care au funcționat ca primi și vestiți profesori plini de entuziasm ca: Mihai Iorgovici, Tichindeal, Ghenadie Popescu, Gavra, Babeșiu, Șandor, Russu; bărbați cu merite neperitoare pe terenul literar și în lupta pentru culturalizarea maselor românești, din aceste ținuturi în nemijlocita apropiere a pustiilor ungare, pe care trăia un popor, cu un început de organizare culturală.

Poporul românesc de pe aceste meleaguri, în expansiunea lui tot spre apus, a fost o santinelă păstrătoare a graiului românesc. — ce e adevăr, cu multe străinisme, — dar ori cum l-a păstrat, veacuri de-a rândul; care a fost dus până dincolo de Jula, lângă care mai dăinuiește până azi localitatea „Gyula vár“, Cetatea Voevodului român Gelu, și până dincolo de Bichș-Ciaba, unde frații noștri își duc greul vieții mai departe sub dominația maghiară — și pe cari nu trebuie să-i dăm uitării niciodată.

Guvernul maghiar își avea pe atunci în fruntea sa pe palatinul arhiduce Iosif, un aristocrat de o înaltă cultură universitară. Palatinul arhiducele Iosif adunase în Budapesta la tipografia de stat, o colonie de literați români: Petru Maior, Roșă, Neagu, Teodoroviciu și Gojdu.

Profesorii preparandiei române din Arad, și literații români de pe lângă tipografia de stat din Buda, sub patronajul palatinului arhiducele Iosif, după o activitate neobosită scoaseră la lumina zilei: Cronica lui Șincai, Istoria despre începutul românilor, de Maior; Fabule, de Tichineal; Biblioteca română, ca foaie periodică; Gramatică și calendare.

Arhiducele Iosif își făcea următorul calcul: Voi aveți sete după cultură — deci să vă adăpați!

Mai bine de aici să răspândiți cultura la frații voștri din răsărit (în România veche). Că pe urma culturai, îi merge influința; iar statul (ungar) preteră mai bine să influențeze — el în răsărit — decât, ca în setea voastră să vă aduceți influența de acolo.

Aradul devenise un focăr cultural al românilor din ținuturile: Mureșului, Crișurilor și Banatului; pe când la București și lași numai puțin se putea face.

Pe câmpia aceasta mănoasă și veselă, Ursitele neamului românesc, jucau mândra horă a lor.

Visurile românilor de pe aceste lunci se spulberaseră.

Relațiunile politice a românilor cu guvernul maghiar devin tot mai defavorabile.

Situațiunea politică se schimbă mai în spre rău.

În răsărit (România veche) renașterea culturală și viața culturală începe a lua un avânt nebănuț.

Produsele literare, sub diferite forme încep a lua drumul peste graniță, spre frații din apus (părțile ungurene). Guvernul cel cu limbă dulce de ieri, începe a întoarce foaia. Prin ordine strașnice, se interzice trecerea operelor literare peste Carpați, la Români din apus. Totul se schimbă ca prin minune.

Încep prigonirile Româniilor nu se mai pot înțelege cu Ungurii, cu toate că atunci, când au venit din Asia, au fost primiți cu o finețe diplomatică, de către voevodul Menumorut care a tratat pe soli zicându-le: „Spuneți lui Arpad, căci călătorul de multe arelipsă, ni-oaspe și-l vom provide“.

I-am provăzut și am dat țării Ungare: pe un Ion Huniade, Matei Corvinul, voevodul Ștefan Mailat al Ardealului pe la 1535—1541, din a cărui origine se trage și prelatul catolic de Alba-Iulia, Mailath Gustav. Primul care a făcut Ungurilor un plan de învățământ general și sistematic a fost un român, Arhiepiscopul, Nicolau Oláh, pe care îl pomenește literatura cu laudă.

Relațiunile dintre Români și Unguri, într-atât se înăsprișeră, încât atunci când, Români din fosta Ungarie voiau să trăiască pe meleagurile lor, cu portul lor, obiceiurile strămoșesti, și în cultura lor națională; conducătorii poporului român din aceste părți, în frunte cu marele luptător naționalist Dr. Vasile Lucaciu, cu cei 25 condamnați ardeleni, sunt țărâți în faimosul „Proces-Memorandului“ în anul 1894 luna Maiu, și sunt condamnați de către justiția maghiară la câte 1—5 ani închisoare. Acești condamnați, după ce stau în închisorile din orașele ungare: Seghedin și Vaț, făcându-și pedeapsa de 1—2 ani, — la intervenția Marelui Rege Carol I al României, la Impăratul Austriei, Frantz Iosif, — sunt puși în libertate.

În timpul cât conducătorii săi au stat în închisorile ungurești din Seghedin și Vaț, făcându-și martirajul național, — poporul — a creat și câteva doine (cântece), ca: Doina lui Lucăciu:

„Cânt'o mierlă prin păduri

Rob îi Lucăciu la Unguri,

Vine-o d'albă primăvară

Liber va fi Lucăciu iară“.

Doina lui Raț:

Suflă vântul dela Vaț,

Că acolo-i închis Dr. Raț. etc...

D'alba primăvară sosește la 1 Dec. 1918.

Petru Incicău

inv. dir.

Dela Asociația generală a învățătorilor

Președintele Asociației generale, d. D. V. Toni, a fost primit Vineri în două rânduri în audiență, de d. dr. C. Anghelescu, ministrul instrucțiunii.

La a doua audiență a fost de față și d. P. Ghițescu, directorul general al învățământului primar.

Președintele Asociației generale a expus doleanțele învățătorimii cu privire la următoarele chestiuni:

Gradațiile, sporul de salariu convenit prin definitivare și înaintare, întregirea salariului, conform legii armonizării, salarizarea învățătorilor începători, plata suplimentului în cazuri concediului de boală, restanțele, întreținerea materială a școlilor primare, validarea examenelor pentru definitivare și înaintare ținute în anul din urmă, definitivatul și înaintarea celor cari au implinit termenul pentru obținerea acestor drepturi și numirea învățătorilor fără posturi.

D. ministru al instrucțiunii a ascultat cu toată bunăvoința expunerea președintelui Asociației și apoi a declarat următoarele:

În ce privește gradațiile, sporul de salariu convenit prin definitivare și înaintare, întregirea salariilor conform legilor de armonizare sunt drepturi legale ale învățătorilor pe cari și le însușește și va căuta să fie satisfăcute prin bugetul viitor.

Tot prin bugetul viitor va căuta să se aducă o ameliorare la salarizarea învățătorilor începători.

Vă interveniți de urgență la ministerul de finanțe pentru distribuția neîntârziată a bonurilor de impozit pentru restanțele pe 1931.

Vă interveniți la ministerul de interne ca să se dea ordine severe pentru achitarea cotelor ce datoresc comunele pentru întreținerea școlilor primare.

Vă căuta, chiar în bugetul actual, posibilitatea pentru plata suplimentului de către stat în cazul concediilor de boală.

Se vor recunoaște prin lege definitivările făcute pe baza examenului dela finele anului 1932 și începutul anului 1933 — exceptându-se numai acei cari vor fi fost admiși la acele examene fără să fi avut drept legal.

Se va legifera de urgență definitivul și înaintarea pentru viitor.

Toți cei cari au termenul implinit pentru a se prezenta la definitivare și înaintare — chiar dacă vor da examen după 1 Ianuarie 1934, — vor fi socotiți că au obținut dreptul cu începere dela această dată.

Vă face toate eforturile să se numească neîntârziat, dacă nu toți, cel puțin cea mai mare parte dintre învățătorii fără posturi, în ordinea seriei.

Se caută acum mijloacele pentru aceasta. Precizuni nu poate da însă decât peste câteva zile.

Alte probleme învățătorești vor fi supuse d-lui ministru al instrucțiunii într-o audiență viitoare.

Insemnări din pribegie

(Continuare)

Elabuga 14 Sept. 1918.

Barca noastră a fost ancorată aci, astănoapte. În zorii zilei ne trezi răpăitul câtorva salve de arme. Deoarece ținutul gloanțelor se auzia pe deasupra bărcii noastre și știind că avem în barcă, de cealaltă parte arestații bolșevici, ne cuprinse neliniștea.

Mai urmărară câteva descărcături singuratică de armă și apoi totul se liniști. După ce se lumină de ziuă observarăm în apă vreo 40 de cadavre omenești, goale. Înțelesărăm atunci că salvele s'au dat de soldații ce-i executau. Erau bolșevicii din oraș. Pe la ora 11 alți 15 au fost executați, în față lumii de pe cheiu. Doamne! Doamne! decând se urmează aici aceleași execuții! Bolșevicii execută pe nebolșevici și nebolșevicii pe bolșevici. Așa știu aceștia a preamări laudata civilizație a veacului XX-lea.

După amiază conduseră în oraș și pe bolșevicii de pe barca noastră. Soarta celor de azi dimineață îi așteaptă și pe ei. Ce preț mic are azi viața omenească!

Ciudată mi se pare frica ce au Maghiarii și Nemții prizonieri, de Cehii și Sârbii legionari, din care se află 2 batalioane aci, ancorați. Pentru a nu le atrage luarea aminte numesc pe Sârbi Englezi, iar pe Cehi Japonezi.

Kama, în dreptul orașului Menzelsinsk, 20 Sept. 1918.

Credeam că ne vor lăsa în Elabuga, însă nu. În 15 l. c. ne-au remorcat în coada unui transport de artilerie de al „armatei poporului“. Ne-am bucurat. După cruzimile ale căror martori am fost; nu ne-ar fi plăcut rămânerea în Elabuga. Acum plutim mai departe fără a ști până când și până unde. Înaintea noastră e gura afluentului Belaia.

Se svonește că părăsim Kama și vom continua pe afluent.

M'am prezentat colonelului Ivanov, comandantul transportului de artilerie, dinaintea noastră, și l-am rugat să ne alimenteze și pe noi, prizonierii. Mai omenos ca și colonelul Procopiev, a răspuns că va da ordin pentru alimentare, dacă îi voi da zilnic 20 prizonieri pentru facerea curățeniei, pe bărcile lor. Firește, învoiala s'a făcut. Curios că nici aceștia nu ne ordonă, ci se învoiesc cu noi ca și cu egalii lor. Nici nu știu ce destinație avem noi; ceia ce firește nici noi nu știm.

Blagovescenski Zavod 22 Sept.

Am ancorat, ori mai bine zis ne-au ancorat, aci, azi. Artileria rusă debarcă. În privința noastră, Colonelul comandant al debarcaderului, n'are nici un ordin. Eu am debarcat și m'am prezentat în oraș la Comandamentul rus, al orașului, și la cel ceh. Ambii mi-au răspuns că n'au nici un ordin în privința noastră, până vor cere îndrumări din orașul Ufa. De alimentare — mi-au răspuns — că nu poate fi vorba. M'am reintors la barcă fără rezultat.

Belaia, 25 Sept. 1918.

A sosit ordin dela Ufa și am fost remorcați după o Companie tehnică. Cu comandantul acesteia din nou târguială și apoi învoială ca și cu cel precedent. Ținutul pe lângă care trecem e locuit în cea mai mare parte de Tătari. E productiv și Tătarii sunt bine situați.

După unitățile numeroase ce-am observat în Blagovescenski zavod, deduc că „Armata poporului“ și Cehii se vor retrage până la Urali, lăsând Rusia Europeană în mâinile bolșevicilor, organizând statul democrat numai în Siberia.

Ioan Fodor

(Va urma).

Unirea Bucovinei: 28 Noembrie 1918

— Aniversare —

„Astfel totdeauna, când gândesc la tine,
Sufletul mi-apasă nouri de suspine,
Bucovina mea!

M. Eminescu

Aniversările, — sărbătoriri ale amintirii faptelor ce au însemnat ceva în istoria neamului — ne dau prilejul să simțim mai puternică legătura cu trecutul și să descifrăm, în ceața viitorului, drumul ce trebuie urmat.

În ziua de 28 Noembrie 1933, se împlinesc 15 ani dela eliberarea Bucovinei din robia austriacă și alipirea ei la România.

Grele vor fi fiind timpurile de azi, iar noi săraci și păcătoși, dar tot se cuvine să nu lăsăm să treacă această aniversare, fără ca măcar să ne gândim câteva clipe la trecutul acestei părți din Moldova lui Ștefan cel Mare și la starea ei de azi. În această zi, să găsim răgazul de a ne apropia cu sufletul, cel puțin, de frații Bucoveneni, cari au trăit sub apăsarea străină alături de Ardeleni.

Suferințele comune apropie sufletele și astfel Bucovenenii se simt mult mai legați de Ardeleni, decât de Românii celorlalte ținuturi.

Poate că asuprirea străină a fost mult mai simțită în Bucovina decât în Ardeal. Și acest lucru se explică ușor.

Bucovina a trăit zilele de glorie din vremea lui Ștefan cel Mare, când capitala întregii Moldove, cuprinsă între Carpați, Nistru, Dunăre și Mare era la Suceava. Munții ei, cu bogatele lor păduri, adăposteau pe vestiții arcași ai neobositului Ștefan. Chiar mormântul acestui mare Voevod și atlet al creștinătății se găsește și azi la mănăstirea Putna. Apusul acestor zile de glorie și căderea în robie a fost cu atât mai dureroasă pentru Bucovina, cu cât mai mare a fost strălucirea ei.

Deși este poate cel mai românesc ținut din toată Moldova, Austria a răpit-o acum un veac și jumătate prin tratatul delă Kuciuc-Kainargi, din anul 1777. Domnitorul Moldovei de atunci, Grigore Ghica Vodă, a plătit cu viața împotrivirea lui contra acestui fapt. El a fost omorât de Turci, suzeranii din acea vreme ai Țărilor Române, cari lăsașu astfel în mâinile Austriecilor bogată și frumoasă Bucovina, dar pe care Austria o arăta ca fiind „o fâșie de pământ mică și neproductivă“, care i-ar înlesni trecerea spre Rusia.

A urmat apoi aproape un veac și jumătate de robie grea pentru Bucovina. Austriacii au căutat să desnaționalizeze poporul românesc de acolo. Pentru aceasta au închis școalele și bisericile românești de acolo, înființând în schimb școale din care limba românească era complet înlăturată. Au înființat la Cernăuți o Universitate, care să fie focar de desnaționalizare a Românilor. (De altfel cu acelaș scop au înființat și Ungurii Universitatea dela Cluj). Dar pe când Românii din Ardeal erau mult mai numeroși și trăiau pe o mare întindere și deci se puteau mai ușor apăra de străini, Bucovenenii, mult mai puțini la număr și înconjurată din toate părțile de străini (Evrei, Germani, Poloni, Ruteni, Ruși) au fost copleșiți cu totul de acești venetici, pe cari îi sprijinea stăpânirea austriacă. În puțina vreme Jidani, Rutenii, Germanii și alții au pus stăpânire pe cea mai mare parte din bunurile țării și pe Românii de acolo, încât poetul M. Eminescu, la 1875 când a revăzut Bucovina, striga plin de indignare: „Auzi, orașul Suceava, oraș boeresc, cetatea Sfântului: Ștefan-cel-Mare, cetatea care a rezistat la asalturile Leșilor și Ungurilor, cuibul Zmeilor și al Vulturilor, în prada verminei jidovești“!

Totuși conștiința sufletului românesc n'a putut fi înăbușită și în 1918, când imperiul austriac s'a prăbușit sub loviturile popoarelor asuprite (Români, Cehi, Sloveni, Croați,) Bucovina s'a eliberat de stăpânirea austriacă și s'a alipit la România, întregind

astfel vechea Moldova. Astăzi, după 15 ani dela Unire, Bucovina suferea încă prea mult din cauza străinilor, lăcuste călătoare oploșite pe plaiurile noastre.

Cu ocazia aniversării Unirii, Românii din Munții Apuseni ai lui Avram Iancu, trimitem Bucovenenilor salutul nostru frățesc și-i asigurăm că durerile lor sunt și durerile noastre; că ne simțim în vijelia zilelor de azi strânși legați sufletește de ei. Aceasta să le fie o mângăere și un indemn în lupta lor pentru mai bine.

Ion Năstăru

Noul primar al Bradului

Dl I. Bocăescu

Noul primar al orașelului nostru este dl. Bocăescu.

Îi cunoaștem intențiile frumoase, îi cunoaștem planurile ce le nutrește pentru ridicarea și înfrumusețarea urbei noastre; gospodarul priceput — își va continua cu mai multă râvnă cece a lăsat neterminat, aceasta o știm...

Și iată de ce locuitorii Bradului îi zice — un bine ai venit, în fruntea comunei noastre.

◆◆◆◆◆

Ideal și realitate!

Se apropie iarna!... Zile friguroase și posomorâte bat la ușă! Cu ele nevoile și greutățile urmează.

Pentru mulți, zile de sbuciumări și restriște vor veni!

Ce te faci tu tinere învătător numit de abia câteva săptămâni, venit cine știe din ce colț al țării, pentru misiunea ta sfântă de răspânditor al culturii? Venit într'un sat, unde nu cunoști pe nimeni, ești suspectat ca străin de ori și cine!

Cum trăești?... Salar n'ai primit, căci trebuie să mai treacă luna aceasta și apoi încă 15, din ceialaltă, ca să poți primi umilul tău drept — și acela de mizerie — pentru timpul muncit azi.

Alte venituri care să-ți asigure existența până atunci n'ai; fiindcă atât îți este dreptul după munca și răspunderea ta „salarul“.

Ce te faci până când vei primi salariul? acum când te găsești în pragul iernei, fără lemne, îmbrăcăminte, hrană etc.?

Cine îți dă mâncare pe datorie și cele trebuincioase?

Credit n'ai, fiindcă oricine vede în tine un „străin“, spune că nu te cunoaște și chiar cunoscut fiind, azi nu mai este credit!

Ce îți rămâne de făcut?... Să rabzi!... Dar și răbdarea până când?... Până nu vei mai putea?! Și atunci?... tot răbdare?

Cu ce entuziasm și dor de muncă în misiunea ta frumoasă, pornești la datorie!... Dar când te vezi isbit de realitatea dură... cauți șovăi!

Totuș gândul și misiunea ta, a fost alta, în tine și-a pus statul român speranța și viitorul de mâine! Pe umerii tăi apasă povara cea mare, de a răspândi lumină în întunecul satelor.

Tu ești adevăratul apostol, ce ai fost trimis să propovăduiești adevărul. Tu ești sufletul școlii! La lumina și iubirea ta se deschide sufletul școlarului, cum se deschide floarea, la raza caldă de primăvară a soarelui! Acolo între cei patru pereți ai clasei vei împărți suflet din sufletul tău, aceluia care vine la tine, să-ți ceară lumină! Acolo în taină, ai să plămădești suflete și să formezi caractere și forțe morale, tot ce se cere unui neam.

Aceasta ție misiunea!... Aceasta să-ți fie lozinca! Păstrează-o!...

Că răsplata ție nedreaptă!? E drept! Poartă însă acei păcatul, care îți fac astfel dreptatea!

Spiridon Popescu, inv.

Cucul și corbul

Foaie verde de molotru,
Ce freamăt s'aude 'n codru?
Se ceartă cucul cu corbu
Care să rămâie 'n codru.
Cucul are pene sure
Și tot cântă prin pădure.
Corbul are pană neagră
De urii, codru se 'n chiagă.
Cântă cucu pe tulpină
Corbul vine și-l îndână.
Cântă corbu sus pe cracă,
Tot codru strigă să tacă.
Cucul cântă codrului
Corbu face 'n ciuda lui.
Taci corbule nu mai cânta
Că nu ești de legea mea.
Eu sunt pasăre curată
Spovedit în an odată.
Unde-i cuce popa-l tău
Să mă spovedesc și eu?!
Popa-l meu nu spovedește
Pasăre de altă lege.
Mergi la popa-l corbilor,
C'ala-i popă vânător,
Poartă 'n pușcă numai flori
Când te-o spovedi și mori.

Din colecția „Comori îngropate“
de: St. Ciucescu

Predică

(Continuare).

Iar noi știindu-le acestea au nu ni să cuvine, ca și noi, să ne facem vrednici de atâta iubire a lui D-zeu, prin ascultarea învățăturii sale și împlinirea poruncilor lui sfinte, care numai spre binele nostru vremelnic și veșnic ni le-a dat. Și iarăși au nu ne-am face vrednici de cea mai mare osândă, dacă am trece învățăturile lui fără ascultare și rod în inimile noastre.

Pentru ca să putem urma sf. lui învățături și porunci, și să împlinim voia lui sfântă, se mai cere ca să cunoaștem bine sfânta noastră lege strămoșească. Iar ca să o putem cunoaște, să ne întrunim barem în Dumineci și sărbători în casa Domnului, ca să ascultăm cuvântul evangheliei lui sfinte să învățăm al iubi, precum și el ne-a iubit, al cinsti, al preamări, al lăuda în Psalmi, și a căuta a duce o viață de adevărați „Creștini“, după cum erau bunii noștri părinți, moși și strămoși, petrecând în iubire și bună înțelegere și ajutor împrumutat, prin care vom deveni fii lui Dumnezeu.

Fiind omul dela fire înclinat spre rău, să mai cere în întreaga noastră viață să ne întărim în credință și să hrănim sufletește spre care scop e de lipsă cercetarea cât mai deasă a sfintei biserici, singurul loc unde împreună cu alți frați creștini ne putem ruga în liniște de grijile lumești, îndemna la cinstirea lui D-zeu, la facerea binelui spre care scop e așezat omul, aci pre pământ.

O altă cauză a decadentei și slăbirei noastre în credință și a vieții noastre religioase-morale, mai este și lipsa de creștere adevărat creștinească, de care sunt lipsiți în mare parte copiii noștri. Din copii fără creștere adevărată, nu vor eși nici când creștini adevărați și membri vrednici a bisericii lui Hristos.

Creșterea cea adevărată a copiilor noștri se poate câștiga prin școală și familie. Părinții au o sfântă datorie, ca să îngrijească de buna creștere prin școală a copiilor lor, ca să poată lumina copiii prin învățături folositoare. Părinții cei buni și adevărați trăiesc pentru copiii lor. Ap. Pavel (Efes. VI. v. 4), ne zice: „Creșteți copiii în învățatură și în dreptatea D-lui“.

Creșterea în legea creștinească și strămoșească însă o poate primi copilul numai în școala noastră românească, ocrotită de sf. biserici, unde în dulcea lui limbă maternă i se predau cunoștințele de lipsă pentru viață.

Iată dar de ce mare însemnătate este pentru un popor, sau neam de oameni, școala lui, care voește să fie pus la loc de cinste, între alte popoare cu care viețuiește.

Soarta neamului nostru românesc este strâns legată de biserică și școală.

Tocmai aceste gânduri, ni le spune sf. Apostol Pavel în ceea ce auzit din Epistola lui către Romani. El spune: fiecare să se silească în ceia ce i s'a dat de Dumnezeu să lucreze: „Sus s'au jos, mic s'au mare, locul fiecăruia e arătat, de Dumnezeu, e un dar și o milă a lui. A sta la lucru sub acoperământul fabricii sau a ara câmpul, ca și a propovădui cuvântul Domnului, a despica lemne ca și a ținea școală cu copii, ca și a învăța și a scrie cărți, a face muncă și a coase, ca și a sta la sfătuire cu alții asupra treburilor dintr'o comună sau dintr'o țară, toate sunt lucruri zilnice rânduite de D-zeu, și ține cu creștinească dragoste de chemarea și de rostul lui, cine se uită la ele cu gândul că asta e voința lui D-zeu, că El vede ajută și răsplătește pentru unul ca acela, toate aceste slujbe sunt ca o slujbă dumnezeiască, ca o frumoasă, scumpă și binecuvântată chemare. Și să se mai știe că dreptul de a judeca îl are numai acel care și-a isprăvit cu bine lucrul lui. Căci spune Mântuitorul: „Nu judecați ca să nu fiți judecați, că cu ce măsură veți măsura, cu aceea vi se va măsura“ (Mateiu 7, — 1—2). *Cândin Stanciu, preot ort. rom.*

— **Sovietele** vor recunoaște Basarabia. Comisarii poporului, în urma unei consfătuiri, au hotărât recunoașterea de drept a Basarabiei pentru România.

Oficial se va face după întoarcerea d. Litvinow din America.

Iată un nou succes al ministerului nostru de externe d. Titulescu.

Știri de tot felul

— **Cel mai mare tunel** sub apă, din lume este în Anglia. El leagă orașele: Birdenhead și Liverpool. La el s'a lucrat 8 ani, necesitând capitaluri enorme.

— **Alegerile** pentru consiliul de administrare la Casa Corpului Didactic ce urmau să aibă loc la 19 Nov. c. au fost suspendate; numindu-se o comisie interimară compusă din d. Valahori, St. Pop, D. Toni și d. Constantinescu, prof.

— **Adunările** legiuitoare au fost dizolvate.

Alegerile se vor face precum urmează: Pentru Adunarea Deputaților în ziua de 20 Decembrie 1933; pentru Senat în ziua de 22 Decembrie a. c., în 28 Decembrie 1933, vor vota membrii aleși ai Consiliilor comunale, urbane și ai Consiliilor Județene, întruniți în colegii separat; iar în 29 Dec. a. c. vor vota membrii camerelor de Comerț și industrie, muncă și prof. universitari. Convocarea viitorului Parlament va fi la 10 Ianuarie 1934.

— **Cartof de 1.830 Kgr.** Se pare necrezut și totuși așa este. În Franța, un cultivator din satul Verlien a scos din grădina sa un cartof de 1.830 Kgr. Ce face știința de carte!... Și sătenii noștri ar trebui s'o prețuească mai mult.

Mult îndurerăți vestim rudeniilor și cunoscuților că scumpul nostru soț, tată, fiu, frate, cumnat, unchiu și văr

Vilhelm Roth

funcționar a Soc. „Mica“ Brad.

după voința lui D-zeu în ziua de 18, ora 6 a. m. a decedat după o lungă și grea suferință.

Odihnește în pace suflet blând, căci noi vom veghea amintirea!

Brad, 20 Noembrie 1933.

Familia Roth

Funcționarii Soc. „Mica“ dela biroul central Brad, cu regret aduc la cunoștința colegilor și cunoscuților încetarea din viață prea de vreme, a colegului lor:

Vilhelm Roth

în vârstă de 29 ani.

Decedat într'un sanatoriu din Budapesta în ziua de 18 Noembrie a. c., după o lungă și grea suferință.

Să-i fie țărâna ușoară, iar familiei defunctului pentru pierderea cauzată, îi transmitem condoleanțele noastre.

D-na Mili Roth precum și Familia Roth, mulțumesc pe această cale tuturor celor cari prin condoleanțele lor au luat parte la durerca, ce am încercat prin încetare din viața a scumpului nostru Vili.

Informații din Zarand

— **Numiri.** D. Ioan David, fiu al plaiurilor noastre, a fost numit profesor la șc. Comercială superioară din Salonic — Grecia.

— **DI. Ing. Nicolae David,** din Ormindea, a fost numit profesor la școala de agricultură din Diosig, jud. Bihor.

Deasemeni d. Amos Bulz, Ioan Galea, abs. ai Comerțului superior, au fost numiți funcționari; primul la percepția din Hunedoara, iar secundul în Brad.

— **În săptămâna trecută,** în comuna Dealul-Mare, s'a întâmplat o impresionantă nenorocire. Copilul primarului Teodor Gherman, antreprenorul minei ce s'a deschis de vre 2—3 săptămâni în aceasta comună, pe când transporta cu o căruță lemne pentru »legături« — a fost surprins de un vagonet ce ieșea din mină și zdrobit.

— **Ni se comunică** că în comuna Ormindea, în ultimul timp, s'au ivit tot mai multe cazuri de turbare.

Atragem atențiunea d. medic veterinar, să intervină la autoritățile în drept pentru ca ord. d-sale în ceea ce privește carantina câinilor, să fie executat de locuitorii comunei.

— **Șezătoarea** Cercului Cultural Crișcior și adunarea generală a Bibliotecii Ing. I. Giurgurtu, ce se va ține în Casinoul din Gura Barza la 26 Nov. 1933, va avea următorul program:

- 1) Deschiderea adunării.
- 2) Darea de seamă a Comitetului bibliotecii.
- 3) Imnul național (cor); 4) Vin sărbătorile;
- 5) Democrația și autoritatea statului; Conferință, ținută de d. Fodor;
- 6) Imn nobil, piesă în 2 acte, predată de elevii șc. primare din Gura Barza;
- 7) Dumnezeu, declamare;
- 8) Domnul Isus Hristos, colindă;
- 9) Un dor, declamare;
- 10) Sunt român. cântare.

Căvântul de închiere îl va ține d. Balosiu preș. comit. bib. Întrarea benevolă.

Din județ.

Luni 20 Nov, c. s'a făcut instalarea noului prefect al județului nostru, d. R. Mioc, fost primar al orașului Petroșeni.

De față a fost prefectul demisionat și toți funcționarii prefecturii.

— **Se spune** că revizor școlar al jud. Hunedoara va fi numit d. Brâncoveanu inst. în Hunedoara.

LICITAȚIE.

Biserica ortodoxă română din Cărăstău, dă în întreprindere, acoperirea bisericii, prin licitație publică, ce se va ține în 2 Decembrie a. c., ora 14, în oficiul prohal.

Caetul de sarcini se poate vedea în fiecare zi la of. parohial Cărăstău — 22 Nov. 1933.

Poșta redacției

D. S. Borlea. Mii de scuze. Vă trimitem numerile ce vă lipsesc.

D. Șt. Nedelcu. Articolul d-tră se va publica prescurtat, e prea mare.

D. Benea student, Sibiu. Ne bucurăm de colaborarea d-tră. Art. să nu fie prea lungi. Cu cât sunt mai scurte, cu atât probabilitatea de a fi citite, — de cât mai mulți, e mai mare.

D. Trifan — Aninoasa — Vă rugăm, articolele să fie mai concise.

LA 1 DECEMBRIE c.

va apăra de sub tipar, în editura librăriei „ZARAND“,

Calendarul Minerului

și

Calendarul Satelor.

Două cărți folositoare, cari nu trebuie să lipsească din casa nici unui sătean și mai ales din casa minerului.

Afară de partea calendaristică, ele cuprind multe sfaturi folositoare.

De exemplu: Unde sunt reșed. inspectoratelor miniere; cum trebuie să se timbreze un contract, o chitanță, facturi, etc; Explicarea viselor, sfaturi practice în ale gosp. data târgurilor din toate com.

Se mai găsesc povestiri, poezii, snoave, etc., pentru citit la sărbători.